

STANOVISKO VLÁDY

k návrhu poslance Andreje Babiše na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 236/1995 Sb., o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu, ve znění pozdějších předpisů (sněmovní tisk č. 54)

Vláda na své schůzi dne 29. prosince 2021 projednala a posoudila návrh zákona, kterým se mění zákon č. 236/1995 Sb., o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu, ve znění pozdějších předpisů, a zaujala k němu **nesouhlasné stanovisko**, a to zejména z následujících důvodů:

1. Vláda je toho názoru, že navrhované zmrazení platu představitelů státní moci na 5 let je příliš dlouhé a velmi pravděpodobně by mohlo po nějaké době být zjevně neadekvátní k aktuální ekonomické situaci a stavu státního rozpočtu. Pokud by byl předložený návrh přijat, tak po uplynutí 5 let, kdy by byla platová základna představitelů státní moci na úrovni roku 2020, by naopak došlo k extrémnímu skokovému nárůstu platové základny pro představitele se všemi rozpočtovými i politickými důsledky z toho plynoucími nebo by muselo být složitě hledáno legislativní řešení postupného uvolňování takto za 5 let vzniklého navýšení platové základny. Vláda proto v nejbližší době připraví a předloží vlastní legislativní návrh s odlišným řešením regulace nárůstu platů představitelů státní moci.
2. Vláda dále upozorňuje, že předložený návrh zákona je nekoncepční a neodpovídá účelu úpravy stanovení platu představitelů státní moci a soudců v zákoně č. 236/1995 Sb. Tím mělo být především zajištění stability a kontinuity vývoje platové základny v návaznosti na vývoj mzdové hladiny v národním hospodářství (dříve v nepodnikatelské sféře) a zabezpečení konzistentního způsobu odměňování za výkon funkce pro všechny ústavně vymezené základní pilíře státní moci. Systém výpočtu platových základen následuje výkyvy v hospodářském cyklu, které se promítají do výše průměrné mzdy, s určitým logicky daným zpožděním. Stejně, jako se do výše platové základny nepromítá nárůst průměrné mzdy okamžitě, nepromítá se do výše platové základny ani její náhlý

pokles. Pakliže k poklesu průměrné mzdy v roce 2021 skutečně dojde, promítne se tato změna do výše platové základny v roce 2023, až bude výše dotčeného ukazatele spolehlivě zjištěna šetřením Českého statistického úřadu.

3. Dále vláda připomíná, že dlouhodobým problémem, který je návrhem vzhledem k dlouhé době zmrazení růstu platové základny představitelů státní moci jen dále významně prohlubován, je rozrůznění výší platových základen představitelů státní moci a soudců. Výše platu za výkon funkce v sobě nese vyjádření odpovědnosti a významu té které funkce. V konkrétní rovině je realizováno hodnotou příslušného koeficientu a v rovině obecné z hlediska vztahů jednotlivých pilířů státní moci (zákonodárné, výkonné a soudní) by mělo být vyjádřeno jednou společnou výší platové základny. Vytváření dalších rozdílů mezi odměňováním představitelů na jedné a soudců na druhé straně tak z popsaných důvodů nelze považovat za vhodné.
4. Opakované změny systému odměňování za výkon funkce ze strany zákonodárců ovlivňují výši platů představitelů i v ostatních funkcích, a to nejen členů vlády, ale i představitelů v úřadech a orgánech vládě nepodřízených (např. předseda Nejvyššího kontrolního úřadu nebo členové Rady pro rozhlasové a televizní vysílání). Deformace systému odměňování za výkon funkce nebude adekvátně vyvážena dílčí okamžitou úsporou nákladů státního rozpočtu, ke které by v případě poklesu průměrné mzdy stejně došlo.
5. Jak již vláda výše zmínila, tak v předloženém návrhu zákona není nijak řešena otázka přechodu na standardní výpočet platové základny podle obecného ustanovení v § 3 odst. 3 zákona č. 236/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů, v roce 2027. V důsledku růstu průměrné mzdy by tak pravděpodobně došlo ke skokovému navýšení platové základny představitelů státní moci, a to zřejmě nesrovnatelně vyššímu, než k jakému dojde od roku 2022 podle stávající právní úpravy. Vznikla by tak výrazná nerovnost v odměňování představitelů státní moci, kterým bude za výkon funkce poskytován plat v roce 2026, a těch, jimž bude poskytován v roce 2027.
6. Závěrem vláda také upozorňuje, že navržená účinnost navrhovaného zákona ke dni 1. ledna 2022 je zcela nerealistická, a to i při případném navrhovaném schválení návrhu již v prvním čtení podle § 90 odst. 2 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny. Důsledkem případného schválení zákona by bylo, že by nabyl účinnosti až v průběhu roku 2022 (bez změny ustanovení o účinnosti dokonce až dnem 1. července 2022) a jeho schválením by se platy představitelů v průběhu roku 2022 snížily, přičemž v návrhu v této souvislosti absentuje přechodné ustanovení, které by určilo, do kterého okamžiku má být plat vyplácen podle „dosavadní“ platové základny na rok 2022 a od kterého okamžiku podle navržené snížené platové základny na rok 2022. Není také vyřešen způsob zveřejnění nové platové základny v průběhu daného kalendářního roku.